

Obywatel Kane

reżyseria Orson Welles
USA 1941

Obywatel Kane Orsona Wellesa to jedno z najważniejszych arcydzieł amerykańskiego i światowego kina. Przed lekturą filmu warto zdobyć kilka informacji na temat dwóch kluczowych dla jego zrozumienia osób. Pierwszą jest oczywiście sam Orson Welles – wielki twórca filmowy, teatralny i radiowy. Drugą jest natomiast William Randolph Hearst – amerykański potentat medialny. Oglądając film koniecznie trzeba zwrócić uwagę na jego kompozycję oraz organizację formalną.

Po lekturze proponuję zastanowić się nad kilkoma zagadnieniami.

1. Jakie są podobieństwa losów Kane'a i Williama Randolpha Hearsta?
2. Forma narracyjna *Obywatela Kane'a*

- jak kształtuje się w filmie Wellesa relacja fabuły i historii?

Fabula – wszystkie zdarzenia, które zostały bezpośrednio przedstawione na ekranie, wraz z łączącymi je relacjami przyczynowymi, porządkiem chronologicznym, czasem trwania oraz umiejscowieniem w przestrzeni.

Historia – zbiór wszystkich wydarzeń opowiadania: tych zaprezentowanych na ekranie bezpośrednio, a także tych wywnioskowanych i zakładanych przez widza. Wydarzenia te ułożone są zgodnie z sugerowanymi relacjami przyczynowymi, chronologią, trwaniem i umiejscowieniem w przestrzeni.

- proszę spróbować wyodrębnić retrospekcje zawarte w filmie. Kto jest w nich narratorem?

3. Styl „Obywatela Kane'a”

- wielką rolę w ostatecznym kształcie *Obywatela Kane'a* odegrał autor zdjęć Gregg Toland. Warto odszukać następujące fragmenty filmu i spróbować dostrzec, jak zastosowane zostały poszczególne środki filmowego wyrazu (kadry z www.bfi.org.uk):

- a) Zbliżanie się do Xanadu – światło w pokoju Kane'a

b) Detal – „Rosebud!”

c) Widok przez rozbite szkło – deformacja obrazu

d) „Wiadomości marca” – stylizacja na kronikę filmową

e) *Chiaroscuro*

f) Wejście do baru w pozornie jednym ujęciu

g) Wizualne opowiadanie – jedno ujęcie

h) Wizualne opowiadanie – sekwencja montażowa – rozpad małżeństwa

i) Niski kąt kamery – sufit – izolacja po politycznej klęsce

j) Inscenizacja głębinowa

W *Obywatelu Kane* jednym z kluczowych środków estetyki jest tzw. głębia ostrości. Polega ona na takiej inscenizacji elementów sceny, by pomiędzy planem znajdującym się najbliżej kamery, a planem najbardziej odległym istniał stosunkowo duży dystans, przy czym ostry pozostaje każdy z planów.

k) Symbolika luster - upadek Kane'a

4. Na koniec warto zastanowić się nad tym, do jakich wniosków prowadzi Thompsona jego śledztwo. Czy udało mu się odnaleźć sens ostatniego słowa Kane'a?

Kontakt: dominikwierski@poczta.fm